

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.004.03.2020

Pan
Maciej Kozłowski
Dyrektor
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Henryka Sienkiewicza
w Przemyślu
ul. H. Sienkiewicza 3, 37-700 Przemyśl

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/070 Zabezpieczenie szkół przed zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Przemyślu, dalej „Szkoła”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Maciej Kozłowski, Dyrektor Szkoły, od dnia 1 września 2012 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Działania dla zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach w sytuacji wystąpienia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych.2. Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2020 (do czasu zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Paweł Adamski, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/39/2020 z 28.02.2020 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Dz. U. z 2020 r., poz. 1200 , dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą, Dyrektor Szkoły nie podejmował wszystkich niezbędnych działań w celu zapewnienia w Szkole bezpieczeństwa uczniom i pracownikom.

Obowiązujące w Szkole procedury na wypadek wystąpienia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych nie uwzględniały procedur dla wszystkich rodzajów zagrożeń. W szczególności, w procedurach nie zostały uwzględnione potrzeby osób niepełnosprawnych oraz nie określono zasad wejść do Szkoły oraz wyjść.

Działania Dyrektora Szkoły oraz Koordynatora ds. bezpieczeństwa przyczyniły się do zabezpieczenia obiektów Szkoły przed potencjalnymi zagrożeniami oraz na wypadek ich zaistnienia.

Szkoła posiadała plany ewakuacyjne umieszczone w dostępnych miejscach oraz oznakowane drogi ewakuacyjne.

Stanu bezpieczeństwa w Szkole nie obniża w sposób znaczny fakt, iż obraz z jednej spośród siedmiu kamer wchodzących w skład systemu wizyjnego dozoru, znajdującej się na zapleczu budynku nr 2 był niewyraźny, zamazany. Za stan pożądany należy uznać, aby obraz z kamer był wykorzystywany w czasie rzeczywistym do bieżącego i stałego monitoringu stanu bezpieczeństwa w Szkole i jej otoczeniu.

Pokoje nauczycielskie w budynkach Szkoły nie były wyposażone w apteczki pierwszej pomocy oraz instrukcje w sprawie zasad jej udzielania.

Podejmowane przez osoby uczestniczące w ćwiczeniu aplikacyjnym decyzje były adekwatne do rodzaju zagrożenia („aktywny strzelec”) oraz pozwalały na zminimalizowanie negatywnych skutków ataku dla uczniów i pracowników Szkoły.

W latach szkolnych 2018/2019 i 2019/2020, w Szkole odbywały się ćwiczenia ewakuacji pracowników i uczniów. Nie zostały natomiast przeprowadzone żadne ćwiczenia na wypadek zaistnienia konkretnej, niebezpiecznej sytuacji (np. wtargnięcie do budynku Szkoły uzbrojonego napastnika). Odbycie takich ćwiczeń pozwoliłyby na zweryfikowanie w praktyce m.in. znajomości, zwłaszcza przez pracowników Szkoły, procedur bezpieczeństwa.

W Szkole zapewniono udział pracownikom w szkoleniach. Wszyscy pracownicy Szkoły ukończyli kurs udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Zdecydowana większość nauczycieli uczestniczyła w szkoleniu pn. „Szkolna interwencja profilaktyczna” oraz wewnętrznym szkoleniu z zakresu zagrożenia aktem terrorystycznym.

Dyrektor Szkoły podejmował współpracę z instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa, których przedstawiciele dzielili się z uczniami swoją fachową wiedzą na temat szeroko rozumianego bezpieczeństwa w Szkole i poza nią. W Szkole kształtowane były właściwe postawy i zachowania uczniów w przypadku zaistnienia sytuacji zagrożenia.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania dla zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach, w sytuacji wystąpienia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych

Opis stanu faktycznego

1.1 W okresie objętym kontrolą, w Szkole obowiązywały opracowane w styczniu 2011 r. „Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych, zagrożeniach i klęskach żywiołowych w Szkole Podstawowej nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Przemyślu”, dalej: „Procedury bezpieczeństwa”. Po opracowaniu Procedur bezpieczeństwa, przeprowadzane w Szkole przeglądy prowadziły do wniosków, iż brak jest podstaw do ich zmiany. Takie wnioski były formułowane również w latach 2019 i 2020. W Procedurach bezpieczeństwa brak było zapisów, iż po roku 2015 prowadzone były działania mające na celu wykorzystanie postanowień zawartych w procedurach „Bezpieczna Szkoła”⁴.

Procedury bezpieczeństwa zawierały instrukcje dotyczące postępowania w przypadku m.in.:

- skażeń biologicznych lub chemicznych,
- otrzymania telefonicznej informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego,
- otrzymania przesyłki niewiadomego pochodzenia,
- bezpośredniego zagrożenia atakiem terrorystycznym związanym z zajęciem obiektu lub przetrzymywaniem zakładników,
- pożaru.

(akta kontroli str. 4-14)

W Szkole, w 2013 r. zostały wprowadzone „Procedury ewakuacji uczniów, nauczycieli i pracowników z budynków Szkoły Podstawowej nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Przemyślu”, dalej: „Procedury ewakuacyjne”.

W procedurach ewakuacyjnych określono m.in.:

- cel procedury, przedmiot i zakres stosowania,
- podstawy uruchomienia procedury – zarządzenia ewakuacji,
- sposób ogłaszania alarmu – sygnały alarmowe,
- przydział obowiązków i organizację działania (woźny Szkoły; sekretariat Szkoły; dyrektor Szkoły; wychowawcy klas-nauczyciele; nauczyciel dyżurny; pracownicy Szkoły),
- ogólne zasady postępowania podczas ewakuacji,
- drogi i kierunki ewakuacji.

(akta kontroli str. 15-41)

Dyrektor Szkoły w dniu 17.01.2007 r. powołał w Szkole koordynatora ds. bezpieczeństwa, którą to funkcję w okresie objętym kontrolą, pełnił nauczyciel – pedagog szkolny. Zadaniem koordynatora było integrowanie działań wszystkich podmiotów szkolnych oraz współpraca ze środowiskiem lokalnym w zakresie bezpieczeństwa.

Na początku każdego roku szkolnego, w Szkole prowadzone były wśród uczniów, badania ankietowe dotyczące zagrożeń i bezpieczeństwa na terenie Szkoły.

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Program został wprowadzony uchwałą nr 89/2015 Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie Rządowego programu wspierania w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+”.

Podawane przez uczniów miejsca stwarzające potencjalne niebezpieczeństwo były pod szczególnym nadzorem nauczycieli pełniących dyżury oraz innych pracowników Szkoły. Koordynator ds. bezpieczeństwa na bieżąco monitorował stan bezpieczeństwa w Szkole, stan dróg ewakuacyjnych. Prowadzone były przeglądy podręcznego sprzętu ppoż.

Rodzice Uczniów mogli zgłaszać swoje uwagi i spostrzeżenia, także dotyczące bezpieczeństwa w Szkole, z wykorzystaniem anonimowej skrzynki. Do rodziców była kierowana ankieta dotycząca bezpieczeństwa i zagrożeń na terenie Szkoły.

(akta kontroli str. 42; 93-107; 120-125; 126-155)

W Procedurach bezpieczeństwa Szkoły nie uwzględniono wszystkich zagrożeń i procedur postępowania w przypadku ich zaistnienia, określonych w rozdziale IV „Procedury reagowania w przypadku zaistnienia wewnętrznych i zewnętrznych zagrożeń fizycznych w szkole” w dokumencie pn. „Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów”, dalej: „Bezpieczna szkoła”, a w szczególności postępowania na wypadek wtargnięcia do Szkoły napastnika, tzw. „aktywny strzelec”.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, iż w obowiązujących procedurach na wypadek zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych, znajdują się ogólne wytyczne/algorytm postępowania na wypadek „Wtargnięcia aktywnego zabójcy” z 2016 r.

Procedury zostały zaktualizowane w lutym 2020 r. pod nazwą „Procedury postępowania na wypadek wtargnięcia napastnika na teren Szkoły, obowiązujące w Szkole Podstawowej nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Przemyślu”. Przywołane w wyjaśnieniach przez Dyrektora Szkoły procedury zostały przedłożone do kontroli w dniu 30.06.2020 r.⁵

(akta kontroli str. 4-14; 43-44; 45-52; 108-114)

W Procedurach bezpieczeństwa Szkoły nie uwzględniono potrzeb uczniów/osób z niepełnosprawnościami (np. uczniów niedowidzących, niedosłyszących, niepełnosprawnych ruchowo).

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, iż potrzeby uczniów z niepełnosprawnościami są uwzględniane w czasie opracowywania Indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych (IPET) dla ucznia przez zespół nauczycieli i specjalistów pracujących z uczniami w danej klasie. Działania te są integralną częścią pomocy psychologiczno – pedagogicznej uczniowi, w tym uczniowi, posiadającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego na terenie Szkoły.

W IPET uwzględnia się wytyczne zespołu orzekającego z poradni psychologiczno – pedagogicznej. W Szkole uczą się dzieci z niepełnosprawnością stopnia lekkiego, ze spektrum autyzmu. Zarówno w działaniach dydaktycznych, wychowawczych, jak i opiekuńczych, potrzeby tych dzieci są uwzględniane.

(akta kontroli str. 4-41; 43-44; 108-114)

W Procedurach bezpieczeństwa Szkoły nie zostały określone zasady wejść oraz wyjść ze Szkoły.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, iż chociaż w obowiązujących w Szkole procedurach, zasady wejść do Szkoły oraz wyjść nie zostały określone, to sprawy te, związane z bezpieczeństwem uczniów, są priorytetem w działaniach dyrekcji Szkoły.

⁵ Procedury te nie zostały uwzględnione w trakcie przeprowadzonego w dniu 23.06.2020 r. eksperymentu procesowego, w protokole oględzin, jak również nie zostały uwzględnione w opinii biegłego w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego z dnia 30.06.2020 r..

W budynku Szkoły przy ul. H. Sienkiewicza 3 pewne działania, zwiększające bezpieczeństwo uczniów, nie były możliwe do zrealizowania, gdyż budynek jest objęty nadzorem konserwatora zabytków.

W Szkole zostały jednak podjęte działania, zwiększające bezpieczeństwo uczniów, poprzez zainstalowanie monitoringu, kontrole wejścia przez woźnego Szkoły a także nauczycieli w czasie dyżurów.

Uczniowie klas młodszych, przebywający pod opieką świetlicy szkolnej, opuszczają teren Szkoły pod opieką osób, wskazanych przez rodziców lub opiekunów prawnych.

(akta kontroli str. 4-41; 43-44; 108-114)

1.2. Pracownikom Szkoły (dyrekcja, nauczyciele, wychowawcy klas, pedagog szkolny, pielęgniarka szkolna) zostały przypisane w procedurach postępowania nauczycieli i innych pracowników Szkoły w sytuacjach trudnych kryzysowych wprowadzonych w 2017 roku konkretne funkcje i sposoby zachowań.

Wszyscy pracownicy Szkoły zostali zobowiązani do zapoznania się z procedurami, a nauczyciele do poinformowania o procedurach uczniów w czasie godzin z wychowawcą oraz rodziców na zebraniach klasowych.

Podobnie wszyscy pracownicy Szkoły zostali zobowiązani do przestrzegania i postępowania, zgodnie z zasadami, określonymi w procedurach ewakuacyjnych.

Według wyjaśnień Dyrektora Szkoły, znajomość procedur bezpieczeństwa wśród pracowników Szkoły była weryfikowana poprzez obserwację ich zachowań w czasie ćwiczeń ewakuacyjnych.

(akta kontroli str. 30-41; 115; 116-119)

Na początku roku szkolnego pedagog szkolny przeprowadzał wśród uczniów sondę na temat miejsc szczególnie niebezpiecznych w Szkole.

Odbływały się również pogadanki na temat bezpiecznego zachowania, procedur ewakuacji, bezpieczeństwa w internecie i cyberbezpieczeństwa, bezpiecznej drogi do Szkoły.

(akta kontroli str. 93-107)

1.3. W okresie objętym kontrolą, w Szkole, w roku szkolnym 2019/2020 miało miejsce jedno zdarzenie noszące znamiona przemyśle fizycznej, którego uczestnikami były trzy uczennice. W dniu 27.11.2019 r. podczas wyjścia z szatni uczennica klasy piątej została zaatakowana przez uczennicę klasy ósmej Trzecia uczennica nie uczestniczyła czynnie w zajściu (była świadkiem). Na okoliczność zdarzenia pedagog szkolny sporządził notatkę. Przeprowadzono konfrontację uczestniczek zdarzenia, odebrane zostały ich relacje i wyjaśnienia. Powiadomiona została matka poszkodowanej uczennicy.

Uczennica klasy ósmej została upomniana i pouczona, że została złamana przez nią zasada nieprzechodzenia uczniów pomiędzy budynkami Szkoły, bez zgody nauczyciela. Nie wzywano pomocy medycznej.

(akta kontroli str. 53-57)

W ramach podjętych działań, w związku z powyższym zdarzeniem, w dniu 28.11.2019 r. odbyło się zebranie Rady Pedagogicznej Szkoły, dotyczące m.in. sytuacji wychowawczej i stanu bezpieczeństwa na terenie Szkoły.

Posiedzenie Rady Pedagogicznej było poprzedzone zebraniem Zespołu Wychowawczego. W trakcie posiedzeń wychowawcy klas, do których uczęszczały uczestniczki zdarzenia poinformowali o podjętych po zdarzeniu działaniach.

Nauczyciele uczący w klasie ósmej omówili zachowanie uczennicy, będącej sprawczynią zdarzenia.

W związku z tym, iż od dłuższego czasu uczennica ta zachowywała się nagannie, Rada Pedagogiczna i Zespół Wychowawczy uznali za konieczne wystąpienie z wnioskiem do Sądu Rejonowego w Przemyślu o wgląd w sytuację małoletniej. Wniosek taki został skierowany w dniu 29.11.2019 r. Działanie podjęto w celu zapobieżenia dalszej demoralizacji uczennicy.

O zachowaniu uczennicy w dniu 2.12.2019 r. poinformowano również specjalistę ds. nieletnich i patologii Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu.

Działania te podjęte zostały po wcześniejszych próbach pomocy uczennicy, a także wsparciu oddziaływań wychowawczych jej matki.

W tym zakresie wskazywano na możliwość pomocy specjalistów z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Przemyślu.

(akta kontroli str. 58-60)

1.4. W latach szkolnych 2018/2019 i 2019/2020, w Szkole odbyły się ćwiczenia ewakuacji uczniów i pracowników Szkoły. Ćwiczenia odbywały się na początku każdego roku szkolnego.

W ćwiczeniach nie brały udziału podmioty zewnętrzne (Policja; Straż Pożarna; Pogotowie Ratunkowe). Przebieg ćwiczeń nie był konsultowany z podmiotami zewnętrznymi.

W ww. latach szkolnych, na ogólną liczbę 44 i 49 pracowników Szkoły, w ćwiczeniach udział wzięło odpowiednio 22 i 23 pracowników oraz na ogólną liczbę 306 i 281 uczniów, w ćwiczeniach udział wzięło odpowiednio 251 i 248 uczniów.

Ćwiczeniami nie były objęte pozostałe, zidentyfikowane w obowiązujących w Szkole procedurach bezpieczeństwa, zagrożenia.

Na powyższą okoliczność, Dyrektor szkoły wyjaśnił, iż uczniowie najmłodszych klas, jak również uczniowie korzystający z nauczania specjalnego, w tym ze spektrum autyzmu, bardzo negatywnie reagują na takie sytuacje jak ćwiczenia. Jest to dla nich sytuacja stresogenna. Ponadto najmłodsze dzieci, w sytuacji złych warunków pogodowych, często ulegają przeziębieniom i infekcjom.

(akta kontroli str. 64; 65-70; 116-117)

W dniu 23.06.2020 r. w Szkole zostały przeprowadzone oględziny, przedmiotem których był proces podejmowania decyzji i prowadzenia działań przez pracowników Szkoły w sytuacji kryzysowej, zaistniałej na jej terenie (eksperyment procesowy).

Symulowana sytuacja kryzysowa polegała na tym, iż do budynku nr 1 Szkoły przedostał się uzbrojony w broń palną osobnik („aktywny strzelec”).

Osoby uczestniczące w eksperymencie procesowym postępowały według „Procedury postępowania na wypadek wtargnięcia napastnika na teren Szkoły, obowiązujące w Szkole Podstawowej nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Przemyślu”.

Podejmowane decyzje były adekwatne do rodzaju zagrożenia oraz pozwalały na zminimalizowanie skutków ataku dla uczniów i pracowników Szkoły.

(akta kontroli str. 71-73)

1.5. W okresie objętym kontrolą, każdy z 49 pracowników Szkoły odbył szkolenie w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej. Szkolenia zostały przeprowadzone przez Zakład Usług Socjalnych i Społecznych w Przemyślu.

Trzech pracowników Szkoły (Dyrektor Szkoły, Pedagog szkolny pełniący funkcję koordynatora ds. bezpieczeństwa i nauczyciel) uczestniczyli w szkoleniu „Zagrożenie aktem terrorystycznym”, organizowanym przez Wydział Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miejskiego w Przemyślu.

Tematyka zagrożenia aktem terrorystycznym była także przedmiotem wewnętrznego szkolenia, w którym udział wzięło 30 nauczycieli i pracowników Szkoły.

W warsztatach „Szkolna interwencja profilaktyczna”, organizowanych przez Urząd Miejski w Przemyślu udział wzięło 30 nauczycieli Szkoły.

Jeden nauczyciel uczestniczył w szkoleniu „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży szkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń substancjami psychoaktywnymi i chemicznymi”. W zorganizowanym przez Urząd Miejski w Przemyślu szkoleniu, zajęcia były prowadzone przez Policję, Państwową Straż Pożarną, Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Przemyślu.

Po jednym nauczycielu uczestniczyło w szkoleniu „Cyberprzemoc”, zorganizowanym przez Komendę Miejską Policji w Przemyślu oraz w konferencji „Substancje psychoaktywne – trend czy zagrożenie”, która została zorganizowana przez Wojewódzką Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Rzeszowie. Wszyscy pracownicy Szkoły posiadali aktualne zaświadczenia o odbyciu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

(akta kontroli str. 74-75)

1.6. Szkoła znajduje się przy ulicy Henryka Sienkiewicza, w dwóch odrębnych budynkach, oznaczonych ewidencyjnymi numerami porządkowymi: „3”⁶ oraz „8”⁷. Budynki położone są przy przeciwległych pierzejach ulicy.

Budynek nr 1 jest zabytkiem. Każdy z budynków Szkoły posiada trzy kondygnacje (parter i dwa piętra) oraz piwnice. W budynkach, na każdej kondygnacji, znajdowały się plany ewakuacyjne. Drogi i wyjścia ewakuacyjne były oznaczone w sposób wyraźny i trwałe. Przebieg drogi ewakuacyjnej był zgodny z jej przebiegiem na planie ewakuacji.

Szerokość drzwi wyjść ewakuacyjnych, skierowanych na ul. H. Sienkiewicza, była nie mniejsza niż szerokość biegu klatek schodowych w budynkach Szkoły.

Zgodnie z wymogami § 236 ust. 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁸, drzwi stanowiące wyjście ewakuacyjne z budynku, przeznaczonego dla więcej niż 50 osób, powinny otwierać się na zewnątrz.

Drzwi ewakuacyjne w budynku nr 2 otwierały się do wewnątrz.

W związku z powyższym Dyrektor Szkoły wyjaśnił, iż budynek jest usytuowany na obszarze objętym nadzorem konserwatorskim, dlatego wszelkie prace remontowe, wymiany elementów muszą być wiernym odtworzeniem stanu poprzedniego. Drzwi od strony ul. H. Sienkiewicza zostały wymienione przez Urząd Miejski w Przemyślu w 2017 r. (wiernie odtworzenie). Jednocześnie Dyrektor wyjaśnił, iż drzwi ewakuacyjne otwierają się do wewnątrz budynku ze względu na wyjście z budynku Szkoły bezpośrednio na wąski chodnik. Otwarcie drzwi na zewnątrz zagrażałoby przechodzącym chodnikiem osobom.

Drzwi ewakuacyjne wychodzące na zaplecze budynków otwierały się zarówno do wewnątrz, jak do wewnątrz.

W budynku nr 1 były dodatkowo zabezpieczane kratą zamykaną na klucz, a klucze do wszystkich wyjść ewakuacyjnych były umieszczone w dostępnych miejscach, położonych blisko tych wyjść.

Spośród siedmiu kamer, wchodzących w skład systemu wizyjnego dozoru, sześć kamer przekazywało obraz z otoczenia budynków Szkoły (wejścia do budynków Szkoły, część ul. H. Sienkiewicza, boisko szkolne, plac zabaw).

Jedna kamera była zainstalowana w budynku nr 1 i obejmowała swoim zasięgiem wejście główne i hol.

⁶ W dalszej treści protokołu oględzin oznaczony jako: „budynek nr 1”

⁷ W dalszej treści protokołu oględzin oznaczony jako: „budynek nr 2”

⁸ Dz. U. z 2019 r., poz. 1065

System umożliwiał podgląd z kamer w czasie rzeczywistym (w czasie oględzin system nie był wykorzystywany do podglądu), jak również z ostatnich trzech miesięcy.

Obraz z sześciu kamer był wyraźny, natomiast obraz z kamery nr 3 placu zabaw, znajdującego się na zapleczu budynku nr 2, był niewyraźny, zamazany.

W § 20 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁹ zapisano, iż pomieszczenia szkoły, w szczególności m.in. pokoje nauczycielskie wyposaża się w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy i instrukcję o zasadach udzielania tej pomocy.

W budynku nr 1, w pokoju nauczycielskim, miejsce na apteczkę znajdowało się i było oznaczone w szafce segmentu meblowego. W szafce nie było jednak żadnego wyposażenia w środki niezbędne do udzielenie pierwszej pomocy. W pokoju nauczycielskim w budynku nr 2 nie znajdowała się apteczka pierwszej pomocy.

Na powyższe okoliczności, Dyrektor Szkoły wyjaśnił, iż apteczki w pokojach nauczycielskich zostały opróżnione z chwilą wejścia w Szkole nauczania zdalnego. Wyposażenie apteczki w pokoju nauczycielskim w budynku nr 1 zostało przeniesione na parter, do Sekretariatu Szkoły, który sąsiaduje ze świetlicą szkolną oraz klasą w której wznowiono zajęcia opiekuńczo-wychowawcze.

W apteczce znajdującej się w sekretariacie Szkoły (parter) znajdowały się środki, których terminy ważności upływały w okresie marzec 2020 – kwiecień 2021 r.

Apteczka była oznaczona napisem: „apteczka” i znakiem białego krzyża na zielonym tle. Do apteczki była przywiązana broszura: „Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach zagrażających życiu”. Na przedniej części apteczki znajdowały się imiona i nazwiska dwóch nauczycieli, którzy ukończyli kurs udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej.

W budynku nr 2, w pokoju nauczycieli W-F, znajdowały się trzy podręczne, przenośne apteczki („PZU”; „Pierwsza pomoc”; „Wkład apteczny DIN 13157”). Apteczki zawierały środki, których termin ważności nie upłynął.

Na ścianach pokoju znajdowały się tablice: „Ogólne zasady udzielania pierwszej pomocy”, „Instrukcja udzielania pierwszej pomocy”, a także tablica z numerami alarmowymi (pogotowie ratunkowe; straż pożarna; policja; pogotowie energetyczne; pogotowie gazowe; pogotowie wodociągowe).

Wejścia do budynków Szkoły były nadzorowane przez nauczycieli pełniących dyżury na parterach oraz przez Wóźnego Szkoły.

(akta kontroli str. 76-78; 116-117)

1.7. Przed rozpoczęciem lat szkolnych 2018/2019 i 2019/2020 w Szkole były przeprowadzane kontrole warunków bezpiecznego i higienicznego korzystania przez uczniów i pracowników z obiektów szkolnych. Sprawdzane było m.in.: oznakowanie ulic w bezpośrednim sąsiedztwie Szkoły, zabezpieczenie wyjść z budynków Szkoły na ulicę, stan nawierzchni dróg i chodników, zabezpieczenie studzienek kanalizacyjnych, stan ogrodzenia terenu Szkoły, stan techniczny budynków szkolnych, drzewostanu, oznakowanie dróg i wyjść ewakuacyjnych, stan instalacji elektrycznej, gazowej, wodociągowo-kanalizacyjnej. Powołana przez Dyrektora Szkoły Komisja w protokołach stwierdzała, iż na obiektach i terenie należących do Szkoły nie stwierdzono zagrożeń dla życia i zdrowia osób korzystających z tych obiektów. Komisja uznała również, iż na terenie Szkoły zapewnione są bezpieczne i higieniczne warunki pobytu uczniów. Kopie protokołów były przekazywane przez Dyrektora Szkoły do Prezydenta Miasta Przemyśla.

(akta kontroli str. 116-117; 120-125)

⁹ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

1.8 - 1.9. Szkoła nie realizowała zadań w zakresie Rządowego programu wspomaganie w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+”¹⁰. Szkoła nie uczestniczyła również w realizacji zadań w ramach „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020”¹¹.

(akta kontroli str. 85-86)

1.10. W latach 2019-2020 w Szkole nie wystąpiły przypadki niezrealizowania zadań z zakresu zapobiegania zagrożeniom wewnętrznym i zewnętrznym, z powodu braku środków finansowych.

Szkoła nie składała również wniosków do Prezydenta Przemysła o przyznanie środków na realizację ww. zadań.

(akta kontroli str. 87-88)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W obowiązujących w Szkole procedurach bezpieczeństwa nie uwzględniono potrzeb uczniów/osób z niepełnosprawnościami (np. niedowidzących, niedosłyszących, niepełnosprawnych ruchowo).

(akta kontroli str. 4-14; 43-44; 108-114)

2. W obowiązujących w Szkole procedurach bezpieczeństwa nie zostały określone zasady wejść do Szkoły oraz wyjść ze Szkoły.

(akta kontroli str. 4-14; 43-44; 108-114)

3. Pomieszczenia Szkoły, w szczególności pokoje nauczycielskie w obu budynkach, nie były wyposażone w apteczki pierwszej pomocy oraz instrukcję dotyczącą zasad jej udzielania.

(akta kontroli str. 76-78)

4. Jedna z kamer (nr 3) systemu dozoru wizyjnego, znajdująca się na zewnątrz budynku nr 2 przekazywała obraz nieczytelny (złej jakości).

(akta kontroli str. 76-78)

5. Ćwiczeniami nie były objęte wszystkie, zidentyfikowane w obowiązujących w Szkole procedurach bezpieczeństwa, zagrożenia.

(akta kontroli str. 64; 65-70; 116-117)

6. Pomimo, iż system dozoru wizyjnego Szkoły i jej otoczenia, umożliwiał obserwację obrazu z kamer w czasie rzeczywistym, jednak podgląd taki nie był wykorzystywany.

(akta kontroli str. 76-78)

¹⁰ Ustanowiony uchwałą Rady Ministrów nr 89/2015 z dnia 23 czerwca 2015 r. (RM-111-104-15). Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie realizacji Rządowego programu wspomaganie w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach – „Bezpieczna+” (Dz. U. z 2015 r., poz. 972 ze zm.).

¹¹ Uchwała Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020” (M.P. z 2018 r., poz. 167).

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą, Dyrektor Szkoły nie podejmował wszystkich niezbędnych działań w celu zapewnienia w Szkole bezpieczeństwa uczniom i pracownikom.

Obowiązujące w Szkole procedury na wypadek wystąpienia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych nie uwzględniały procedur dla wszystkich rodzajów zagrożeń. W szczególności, w procedurach, nie zostały uwzględnione potrzeby osób niepełnosprawnych oraz nie określono zasad wejść do Szkoły oraz wyjść.

Działania Dyrektora Szkoły oraz Koordynatora ds. bezpieczeństwa przyczyniły się do zabezpieczenia obiektów Szkoły przed potencjalnymi zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Szkoła posiadała plany ewakuacyjne umieszczone w dostępnych miejscach oraz oznakowane drogi ewakuacyjne.

Stanu bezpieczeństwa w Szkole nie obniża w sposób znaczny fakt, iż obraz z jednej spośród siedmiu kamer wchodzących w skład systemu wizyjnego dozoru, znajdującej się na zapleczu budynku nr 2 był niewyraźny, zamazany. Stwierdzono, iż obraz z kamer nie był wykorzystywany w czasie rzeczywistym do bieżącego i stałego nadzoru sytuacji w Szkole i jej otoczeniu.

Pokoje nauczycielskie w budynkach Szkoły nie były wyposażone w apteczki pierwszej pomocy oraz instrukcje w sprawie zasad jej udzielania.

Podejmowane przez osoby uczestniczące w ćwiczeniu aplikacyjnym decyzje były adekwatne do rodzaju zagrożenia („aktywny strzelec”) oraz pozwalały na zminimalizowanie negatywnych skutków ataku dla uczniów i pracowników Szkoły.

W latach szkolnych 2018/2019 i 2019/2020 w Szkole odbywały się ćwiczenia w ramach ewakuacji pracowników i uczniów. Nie zostały natomiast przeprowadzone żadne ćwiczenia na wypadek zaistnienia konkretnej niebezpiecznej sytuacji (np. wtargnięcie do budynku Szkoły uzbrojonego napastnika), które pozwoliłyby na zweryfikowanie w praktyce m.in. znajomości, zwłaszcza przez pracowników Szkoły, procedur bezpieczeństwa.

W Szkole zapewniono udział pracownikom w szkoleniach. Wszyscy pracownicy Szkoły ukończyli kurs udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Zdecydowana większość nauczycieli uczestniczyła w szkoleniu pn. „Szkolna interwencja profilaktyczna” oraz wewnętrznym szkoleniu z zakresu zagrożenia aktem terrorystycznym.

OBSZAR

2. Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa

Opis stanu faktycznego

2.1; 2.2. We wszystkich klasach przeprowadzane były godziny wychowawcze, poświęcone upowszechnianiu wiedzy o bezpieczeństwie i kształtowaniu właściwych postaw wobec zagrożeń.

Tematami pogadanek były procedury ewakuacyjne, miejsca potencjalnie niebezpieczne w Szkole, bezpieczne zachowanie w Szkole.

Uczniowie klas czwartych brali udział w organizowanym wspólnie ze Strażą Miejską w Przemysłu corocznym konkursie „Bezpieczna szkoła”.

(akta kontroli str. 89-91; 93-107)

W okresie objętym kontrolą, Szkoła podejmowała współpracę z Wydziałem Spraw Obywatelskich i Zarządania Kryzysowego Urzędu Miasta Przemysłu w zakresie spraw związanych z obroną cywilną.

Utrzymywano kontakty z kuratorami sądowymi w sprawach, dotyczących nadzorów oraz w ramach akcji „Kuratorzy przeciw przemocy”.

Wspólnie z Policją i Strażą Miejską organizowane były zajęcia na temat „Bezpieczna droga do szkoły” dla uczniów klas pierwszych i drugich oraz „Bezpieczne zachowanie w szkole i w drodze do szkoły” dla klas czwartych.

Dla rodziców uczniów klas 1-3 organizowane były spotkania z funkcjonariuszem Komendy Miejskiej Policji w Przemyślu.

(akta kontroli str. 89-91; 93-107)

2.3. W dniu 13.06.2019 r. w Szkole została przeprowadzona kontrola doraźna Podkarpackiego Kuratora Oświaty w Rzeszowie, przedmiotem której była „Prawidłowość podejmowanych działań w celu zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach i placówkach”.

W trakcie kontroli przeprowadzono rozmowę z Dyrektorem Szkoły, dokonano analizy dokumentacji, m.in. protokołów zebrań Rady Pedagogicznej, procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych i nadzwyczajnych, dokumentów potwierdzających działania Dyrektora w celu zapewnienia uczniom bezpieczeństwa i ustalono, iż:

a) Dyrektor Szkoły poinformował Radę Pedagogiczną na temat obowiązków w zakresie:

- zapewnienia bezpieczeństwa uczniom, wynikających z prawa oświatowego,
- procedur zachowania w sytuacjach kryzysowych i nadzwyczajnych,

b) zorganizowane zostały spotkania z rodzicami uczniów, w trakcie których:

- przedstawiono obowiązujące w Szkole procedury bezpieczeństwa,
- przekazano informacje o osobach i instytucjach, do których można zgłosić się o wsparcie w sytuacjach wymagających pomocy psychologiczno-pedagogicznej i wychowawczej,

c) przeprowadzone zostały godziny wychowawcze z uczniami na temat:

- czynników warunkujących bezpieczeństwo w Szkole,
- procedur zachowania w sytuacji nadzwyczajnej,
- obowiązków wynikających z poszanowania drugiego człowieka.

Po przeprowadzonej kontroli zalecono wzmocnienie współpracy pomiędzy Szkołą a rodzicami, w tym przez niezwłoczne utworzenie formuły, tzw. anonimowej skrzynki na sygnały, zgodnie z wytycznymi Podkarpackiego Kuratora Oświaty w Rzeszowie. Skrzynka na sygnały została umieszczona na parterze budynku nr 1 Szkoły, poza zasięgiem systemu dozoru wizyjnego.

Inne kontrole organów zewnętrznych w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego w Szkole nie były przeprowadzane.

(akta kontroli str. 79-84)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor Szkoły podejmował współpracę z instytucjami, zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa. Przedstawiciele Policji, Straży Miejskiej, Państwowej Straży Pożarnej dzielili się z uczniami swoją fachową wiedzą odnośnie szeroko rozumianego bezpieczeństwa w Szkole i poza nią.

Kształtowane były właściwe postawy i zachowania uczniów w przypadku zaistnienia sytuacji zagrożenia.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- Wnioski
1. Aktualizację obowiązujących w Szkole procedur bezpieczeństwa oraz rozważenie możliwości wykorzystania w tym celu wytycznych Departamentu Wychowania i Kształcenia MEN „Bezpieczna szkoła – Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów”. Uwzględnienie w szkolnych procedurach bezpieczeństwa potrzeb uczniów/osób z niepełnosprawnościami oraz określenie zasad wejść oraz wyjść ze Szkoły.
 2. Wyposażenie pokoiów nauczycielskich w budynkach Szkoły w apteczki pierwszej pomocy oraz instrukcję o zasadach udzielania pierwszej pomocy.
 3. Usunięcie usterki systemu wizyjnego dozoru w zakresie kamery nr 3, umieszczonej na zapleczu budynku szkolnego przy ul. H. Sienkiewicza 8.
 4. Podjęcie działań w celu przeprowadzenia w Szkole ćwiczeń praktycznych w sytuacjach zagrożeń, określonych w obowiązujących w Szkole procedurach bezpieczeństwa.
 5. Rozważenie zapewnienia bieżącej, stałej obserwacji obrazu z kamer systemu wizyjnego dozoru Szkoły i jej otoczenia.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania.

Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 4 sierpnia 2020 r.

Kontroler
Paweł Adamski
Doradca prawny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
podpis

.....
podpis